

EBERT, Vilko, graditelj (Zagreb, 12. II. 1890 — 1. V. 1973). U Zagrebu završio Graditeljsku školu. Nakon I. svj. r. vodio građevno poduzeće »Vilko Ebert i drug«, a od 1931. samostalni je graditelj. Bio je uspješan u gradnji jeftinih obiteljskih kuća koje se odlikuju jednostavnošću i funkcionalnošću. Na samostalnoj izložbi u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu 1926. izložio projekte za Gradsku vijećnicu, Narodni muzej, kazalište i veliko kupalište u Zagrebu.

P. C.

EGGER, Rudolf, austr. arheolog (Bruck an der Mur, 11. IV. 1882 — Beč, 7. V. 1969). Profesor povijesti staroga vijeka i epigrafike na sveučilištu u Beču. Istraživao ant., kasnoant. i starokršć. razdoblje, posebice na području Alpa, Hrvatske i drugih dijelova Balkana (Stobi). Značajni su mu radovi s područja grč. i lat. epigrafije, u koje su uključeni i spomenici iz naše zemlje. BIBL.: *Früchristliche Kirchenbauten im südlichen Norikum*, Wien 1916; *Forschungen in Salona, I, II, III*, Wien 1917, 1926, 1939 (s M. Abramićem, W. Gerberom i E. Dyggveom); *Die neuen Inschriften aus dem Cemeterium am Kapljuc*, VjAHD, 1928 — 29.

N. Či.

EHRLE, Luka (Lucas), slikar (oko 1700 — Zagreb, 26. IX. 1728). Franjevac, izradio je 1726. za franjevački samostan u Varaždinu triptih (*Bl. Dj. Marija, Raspeće, Sv. Ivan Evanđelist*) i signirao ga.

LIT.: *I. Lentić-Kugli*, Prilozi za istraživanje varaždinskih »pictora« u 18. stoljeću, *Vijesti MK*, 1969, 3; 1977, 4.

EHRLICH, Hugo, arhitekt (Zagreb, 31. I. 1879 — 21. IX. 1936). Arhitekturu je studirao na Visokoj tehničkoj školi u Beču (K. König). Prvo projektantsko iskustvo stječe u ateljeima bečkih arhitekata F. Ohmanna i

H. EHRLICH, Slavenska banka u Zagrebu

H. Walchera s kojima radi na restauraciji povijesnih dvoraca (Schlosshof kraj Marchegga, Kreuzenstein). God. 1908. povjereno mu je dovršenje čuvene vile Karme na Ženevskome jezeru koju je započeo A. Loos; slijedeći osnovnu Loosovu misao, E. je u Karmi ostvario (dovršena 1912) jedan od prvih primjera modernizma u eur. arhitekturi. Vraća se u Zagreb 1909. i započinje intenzivnu projektantsku djelatnost. Vodi 1910 — 15. zajednički atelje s V. Kovačićem; u tome razdoblju nastaje niz stambenih zgrada i obiteljskih kuća u Zagrebu u kojima su arhitektonski detalji i reducirani stilski elementi strogo podređeni kompoziciji cjeline: zgrade u Medulićevoj ul. 2 (1910), Ilici 100 (1910), Mihanovićevoj ul. 14 i 20 (1910), obiteljska kuća Rado na Rokovu perivoju (1913). Prema ranijim natječajnim projektima izvodi 1911 — 12. regulaciju Strossmayerova šetališta u kojemu asocijacijom na stare gričke zidine stvara prostor otmjenoga šetališta.

U razdoblju nakon I. svj. r. u Ehrlichovoj arhitekturi jače je naglašen moment reprezentativnosti s oslonom na oblike povijesne arhitekture. Ta se težnja očituje u stambenim zgradama »Tekstil« i »Pruga« u Ul. Račkoga (1921), i dvostrukim zgradama u Varšavskoj ul. 2 i 2a (1922), a kulminira u monumentalnim objektima Slavenske banke u Vlaškoj ul. (1923), Obrtne banke u Ilici (1925) i Burze, koju dovršava nakon Kovačićeve smrti 1924. Na liniji tradicionalnih shvaćanja nastaje i najveća građevina u tadašnjemu Zagrebu, kompleks Nadarbine u Vlaškoj ul. (1926 — 30). God. 1925. E. preuzima Kovačičevu katedru na Tehničkome fakultetu, a istodobno vodi jedan od najvećih projektnih ateljea u Zagrebu, u kojemu zapošljava niz mladih arhitekata suvremenih nazora (A. Albini, S. Gomboš, M. Kauzlarić, J. Pičman). Djelomično i pod njihovim utjecajem, njegova arhitektura potkraj dvadesetih godina gubi dramske akcente, a prevladavaju ravne linije i jednostavna glatka pročelja. Ta se tendencija očituje već u kući Grünwald u Boškovićevoj ul. 15 (1928), i Blühweis u Domagojevoj ul. 2 (1928), a osobito u projektima za Udruženu banku u Beogradu (1929) i u njegovu posljednjemu djelu, zgradi Mirovinske zaklade u Gajevoj ul. 2 (1934), u kojoj dosljedno primjenjuje suvremena funkcionalistička načela oblikovanja. U obiteljskim kućama, nastalima u međuratnu razdoblju, jače je naglašena težnja za otmjenom udobnošću i individualnošću građevine: Deutsch na Rokovu perivoju (1920), Weissmayer u Ulici J. Hatzea 14 (1921), Janda u Vončininoj ul. 16 (1921), Schwarz u Ul. Gorana Kovačića 10 (1922), Nikić u Tuškancu 15 (1927). Važniji su mu natječajni i ostali neizvedeni projekti: za vladinu palaču (1907), hotel »Esplanade« (1922), Tehnički fakultet (1929) i Oficirski dom (1930) u Zagrebu i za Agrarnu banku (1931) i zgradu »Singer« (1931) u Beogradu. — Kao veoma plodan arhitekt i pedagog, E. je ostavio dubok trag u hrv. arhitekturi prve polovine stoljeća. Odgojen u konzervativnoj bečkoj sredini, E. je prošao zanimljiv razvojni put na kojemu je različite poticaje od Loosova modernizma do avangardnoga funkcionalizma uspio stvaralački asimilirati, i ostvariti zaokružen i prepoznatljiv arhitektonski opus.

LIT.: Hugo Ehrlich, (monografija), izdao G. E. Konrad, Beč—Berlin, 1932. — J. Gubler i J. Barbey, Loos's villa Karma, The architectural Review, 1969, 865. — V. Behalova, Die Villa Karma von Adolf Loos, Kunst (Beč), 1970, 13. — Ž. Domljan, Arhitekt Hugo Ehrlich, Zagreb 1979 (s potpunom bibliografijom). — Arhitekti članovi JAZU, Rad HAZU, 1991, 437. — Ž. D.

EHRlich-TOMPA, Marta, slikarica (Zagreb, 27. IV. 1910 — 15. III. 1980). Studirala na Akademiji u Zagrebu 1928—34 (V. Becić). Usavršavala se u Parizu (1935, 1938). Prvi put izlagala 1936. u Zagrebu (s Nevenkom Đorđević). U početku realistički orijentirana, kasnije poetizira sadržaj, stilski se kreće na rubu nadrealizma (*Crvena ribica*, 1935). U crtežu spontana i ekspresivna, majstor krokija, s osobito impresivnim prizorima iz baletne dvorane. Sklonost prema slobodnijem shvaćanju boje, senzibilni kolorizam i približavanje lirskoj apstrakciji osnovne su značajke njezinih kasnijih slika (*Autoportret*, 1967; *Sunce i mjesec*, 1973). U posljednjoj fazi, tzv. modrim vizijama, u potpunosti ostvaruje mogućnosti svog individualnog načina. Bavila se keramikom (sitna plastika, oslikane pločice, tanjuri), radila nacрте za vezivo i tekstil. Sa suprugom K. Tompom izvela scenografiju za dramu *Višnjik* A. P. Čehova u Zagrebu 1970. Samostalno izlagala u Zagrebu, Rijeci i Splitu.

LIT.: J. Depolo, Marta Ehrlich-Tompa, Bulletin JAZU, 1980, 2. — Đ. Petrović-Klaić, Marta Ehrlich, na putu u beskonačnost, Kontura, 1992, 11—12. P. C.

EITELBERGER VON EDELBERG, Rudolf, austr. povjesničar umjetnosti (Olomouc, Češka, 14. IV. 1817 — Beč, 18. IV. 1885). Osnivač i prvi profesor povijesti umjetnosti na bečkomu sveučilištu (1847), direktor Muzeja za umjetnost i industriju u Beču. Proputovao Dalmaciju; 1861. izdao djelo o spomenicima Raba, Zadra, Nina, Šibenika, Trogira, Splita i Dubrovnika. Prvi među inozemnim znanstvenicima poklanja pažnju spomenicima iz doba hrv. narodnih vladara. Njegov pedagoški, istraživački i muzeološki rad utjecao je na I. Kršnjavoga.

BIBL.: Die mittelalterlichen Kunstdenkmale Dalmatiens in Arbe, Zara, Nona, Sebenico, Traù, Spalato und Ragusa, Wien 1861.

LIT.: I. Kukuljević Sakcinski, Die südslavische Kunstgeschichte, Agramer Zeitung, 1860, 251. — O. Maruševski, Iso Kršnjavi kao graditelj, Zagreb 1986. O. Ma.

EITHER, Ivan, graditelj (Moravska, ? — Zagreb, 1822). U Zagrebu živio od 1775. Kao jedini zidarski majstor na kraju XVIII. i poč. XIX. st. izrađivao snimke javnih zgrada, planove za adaptacije i novogradnje (neizveden projekt bolnice na Harmici). Dogradio Banske dvore na Radićevu trgu. Njegov bratić *Juraj* (Moravska, 1768 — Zagreb, 20. XI. 1847) radio s njime od 1808. Gradio za biskupa M. Vrhovca (župni dvor u Donjoj Stubici) i zagrebački Kaptol (kuriu u Svesvetskom Kraljevcu) u jednostavnim funkcionalnim oblicima.

LIT.: L. Dobronić, Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba, Zagreb 1971. — I. Lentić-Kugli, O djelatnosti zidarskog majstora Joannesa Eythera krajem 18. stoljeća u Zagrebu, Peristil, 1979, 22. L. D.

M. EHRlich-TOMPA, Čudan doživljaj crvene ptice

EKL, Vanda, povjesničarka umjetnosti i likovna kritičarka (Ljubljana, 22. XI. 1920 — Rijeka, 30. III. 1993). Diplomirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1946, doktorirala u Ljubljani disertacijom *Gotička plastika Istre*. Od 1952. radila u Jadranskom institutu JAZU u Rijeci gdje je 1966—76. bila direktorica Naučne biblioteke, potom do 1981. redovita profesorica Fakulteta graditeljskih znanosti. Proučavala je umj. i kulturnu baštinu Istre, Hrvatskoga primorja i Kvarnerskih otoka, u prvome redu Rijeke i Opatije. Najveći dio znanstvenih radova posvetila je istarskoj srednjovj. skulpturi. Od 1953. neprekidno je pratila i poticala lik. zbivanja, poglavito riječke regije; objavila je gotovo tisuću lik. kritika i članaka o problemima suvremene hrv. umjetnosti u tridesetak periodika. Autorica je monografija o umjetnicima, niza kataloga izložbi (*J. Janda*, Rijeka 1966; *J. Diminić*, Labin 1972; *E. Kokot*, Rijeka 1989. i dr.), kataloga *Mediteranski kiparski simpozij u kamenu 1969—1979* (Zagreb 1980) te izbora likovno-povijesnih ostvarenja s temom grada Rijeke (grafička mapa *Fluminensia*, Rijeka 1989).

BIBL.: Kasnogotičko fresko slikarstvo u crkvi Sv. Jeronima u Rijeci, Bulletin JAZU, 1955, 7; Gotičko raspelo u Piranu, ibid., 1958, 3; Beramski reljef, ibid., 1960, 2—3; Ranogotička propovjedaonica u Kanfanaru, ibid., 1961, 3; More — tema i sadržaj našeg slikarstva, Pomorski zbornik, 1, Zadar 1962; Motiv Marije zaštitnice u istarskoj plastici, Bulletin JAZU, 1963, 1—2; Vanja Radauš, Zagreb 1963; Ranogotičko raspelo u Rijeci, SHP, 1963, 8—9; Pulski poliptih, Peristil, 1963—64, 6—7; Boljunska madona, Bulletin JAZU, 1965, 1—3; Madona iz Vrsara, ibid., 1967, 1—3; Spomenici srednjovjekovnog kiparstva i slikarstva na tlu Liburnije, Liburnijske teme, 1974, 1; Poreč — od romanike do baroka, u monografiji: Poreč, Zagreb 1975; Istarska skulptura u doba Vincentovo, Bulletin JAZU, 1977, 1; Pojava kasnogotičkog mrežastog svodovlja na Krku, Zbornik radova Fakulteta graditeljskih znanosti Sveučilišta u Rijeci, 1979; O srednjovjekovnim fortifikacijama Rijeke, ibid., 1980; Riječki

H. EHRlich, Udružena banka u Beogradu

